

**С. А. Асатаев, Қазақстан Республикасы ІІМ Б. Бейсенов атындағы
Қарағанды академиясының жалпы білім беретін пәндер кафедрасының
оқытушысы**

ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКА — БОЛАШАҚТЫҢ ЭКОНОМИКАСЫ

Аннотация. Мақалада жасыл экономика туралы түсінік және Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдамасы қарастырылады.

Түйін сөздер: энергетикалық қауіпсіздік, жасыл экономика, табиғи қорлар, пайдалы қазбалар, ЭКСПО – 2017, ауыл шаруашылығы, экожүйелерді сақтау және тиімді басқару.

Энергетикалық қауіпсіздік мәселесі әлемдік қауымдастықты түгел алаңдататын тақырыпқа айналды. ХХІ ғасырда дамудың басты тетігі — арзан әрі тиімді қуат көздерін табуда болуы ғажап емес. Бүгінде Үлкен жиырмалық елдерінің өзі «жасыл» экономикаға көшу қажеттігін мойындап отыр. G20 клубының соңғы жиынында олар келешек ұрпақтың игілігі үшін табиғи қорларды үнемді пайдалануға, рәсуа етпеуге міндеттеме алды.

Жасыл экономика — экономикалық теориядағы жаңа бағыттардың бірі. «Жасыл» экономика — бұл табиғи қорларды тиімді пайдалану есебінен қоғамның әл-ауқатын сақтауға бағытталған, сондай-ақ соңғы пайдалану өнімдерін өндірістік циклге қайтаруды қамтамасыз ететін экономика. «Жасыл» экономика бірінші кезекте, қазіргі уақытта сарқылуды ұшыраған (пайдалы қазбалар – мұнай, газ) ресурстарды үнемді тұтынуға және сарқылмайтын ресурстарды тиімді пайдалануға бағытталған.

Жасыл экономика теориясы үш негізгі принциптерге негізделеді:

- 1) шектелген кеңістікте ықпал етуді шексіз ұлғайту мүмкін емес;
- 2) шектелген ресурстар жағдайында шексіз ұлғайып жатқан талаптардың қанағаттандырылуын сұрау мүмкін емес;
- 3) жер бетіндегі барлығы өзара байланыста болады.

Қазіргі таңда дүниежүзінің көптеген елдері жасыл экономика принципін қабылдаған. Осы мемлекеттердің экономикалық даму саясаты өнеркәсіптік өндіріс өсімін оңтайландыруға және қоршаған ортаға үнемді көзқарасқа негізделеді¹.

2013 жылдың 1 маусымында Қазақстан Президенті Н. Ә. Назарбаев Қазақстан Республикасы «жасыл экономикаға» өту Тұжырымдамасы жөніндегі Жарлыққа қол қойды.

Тұжырымдаманы іске асыру үш кезеңде жоспарланады:

- бірінші кезең — 2013-2020 жж. — қорларды пайдалануды оңтайландыру және табиғат пайдалану қызметінің тиімділігін арттыру, сондай-ақ, «жасыл» инфрақұрылымды құру;
- екінші кезең — 2020-2030 жж. — табиғи қорларды тиімді пайдалану, жоғары технологиялар базасында жаңартылатын энергетиканы енгізу;
- үшінші кезең — 2030-2050 жж. — олардың жаңартылуы жағдайында негізіне табиғи қорларды пайдалану қойылған, ұлттық экономиканың «үшінші өнеркәсіптік революция» қағидаттарына ауысуы.

«Жасыл» экономиканы дамытудың жеті негізгі бағыттары:

- бірінші бағыт — жаңартылатын энергия көздерін енгізу;

- екінші бағыт — тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығындағы энергия тиімділігі;
- үшінші бағыт — ауыл шаруашылығындағы органикалық егін шаруашылығы;
- төртінші бағыт — қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру;
- бесінші бағыт — су қорларын басқару жүйелерін жетілдіру;
- алтыншы бағыт — «таза» көлікті дамыту;
- жетінші бағыт — экожүйелерді сақтау және тиімді басқару.

Осы бағыттағы қызмет — басты түрде біздің елдің бірегей табиғат байлығын сақтауға бағытталған².

«Жасыл» экономика ел үшін басымдықтар әкеледі. «Жасыл» экономикаға ауысу барынша үлкен танымалдыққа ие болып келеді және ауқымды қызығушылық тудырады. «Жасыл» экономика бірінші кезекте экономикалық прогреске жағдай жасайды және мыналарды қамтамасыз етеді:

- ішкі жалпы өнімнің өсімі;
- елдің табыстарын ұлғайту;
- елдегі жұмыссыздық көрсеткіштерін азайта отырып, халық үшін жұмыс орындарын құру.

Бұл жерде «жасыл» экономикаға ауысу климаттың өзгеруі, пайдалы қазбалардың сарқылуы және су ресурстарының тапшылығы сияқты жаһандық қауіптен тәуекелдерді төмендетеді.

«Жасыл» экономиканы дамыту бағдарламасы аясында Қазақстан экономиканың 10 шешуші секторына құралдарды инвестициялауды жоспарлайды:

- ауыл шаруашылығы;
- тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы;
- энергетика;
- балық аулау;
- орман шаруашылығы;
- өнеркәсіп;
- туризм;
- көлік;
- қалдықтарды кәдеге жарату және қайта өңдеу;
- су қорларын басқару.

Тұжырымдамада бекітілген баламалы және қайта қалпына келетін энергия көздерін дамыту Қазақстанда өтетін ЭКСПО — 2017-ның басты идеясымен үндесіп жатыр.

РЕЗЮМЕ

В статье анализируется понятие «зеленой» экономики и концепция перехода к «зеленой» экономике Республики Казахстан.

RESUME

In the given article is analysed the notion of green economy and the concept of the transition to a green economy in the Republik of Kazakhstan.

-
- ¹ Колумбаева С. Ж., Білдебаев Р. М., Шәріпова М. Ә. Экология және тұрақты даму. Оқу құралы. — Алматы, 2012. — 130-б.
- ² Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы №577 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының «жасыл» экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдамасы. — Астана, 2013.